ЗВОН

Беларуская штодзенная палітычна-літаратурная часопісь.

Рукапісы павінны быць перапісаны чытальна. Апалата прынятых рукапісау залежыць ад рэдакцыі. Рукапісы назад не выдаюцца.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: м. Менск, Юбілейны дом.

Цана нумару 1 марка.

ГОД ВЫДАНЬНЯ I.

РЭДАКЦЫЯ адчынена штодня ад 9—12 гадз. і ад 5—7 гадз.

Цана абвестак: за 1 радок за тэкстам . 2 м. шукаючым працы, за абвестку . . . . 2 м.

№ 15. Менск, Пятніца, 26 верасьня 1919 г. № 15.

Дзеле вялікага недахвату паперы, газэта часова выходзіць тры разы на тыдзень: у **панядзелак, сераду і пятніцу.**

Незалежная Беларусь і Расія.

Расія часоу царызму уяуляла з сябе Бабілонскае царства. Гэта была агромністая турма, где усе трымалося гвалтам, уціскам і зьдзекам з чалавечай душы. Скованые кайданамі няволі, народы бышай Расіі з пракляцьцем памагалі маскоуцам будаваць тую бабілонскую вежу да нябес, каторую яны называлі „единой, неделимой Россией". І калі Расію трапіу льос бабілонскай вежы і усе народы разышліся кожны у свой бок, то расійцы вельмі абразіліся і сталі даводзіць народам, што яны не адпавядаюць за учынкі царызму і не вінаваты у тым, што рабілося іх Навуходаносарамі. Але іх ніхто не паслухау. Усім было ясно, што царскай рабоце над уціскам народау спачувало усе расійскае трамадзянство бяз розьніцы політычнага вызнаньня. І трэба было толькі часу, каб гэта заувыжыу увесь сьвет. Зьмяняліся урады у Маскве, бралі уладу усе політычные групіроукі, якіе здолала вытварыць бабілонская маскоуская культура, і мы небачылі там людзей, з каторымі-бы можна было гаварыць, або каторые-б адракліся ад тае вежы, каторую яны называюць „единой і неделимой". Ужо ва што, здаецца, былі безшабашнымі маскоускіе бальшавікі, а і тые неперасталі марыць аб „матушке Россіи" і паказалі сябе самымі заядлымі маскоускімі імпэрыялістамі. Як авантурнік—Наполеон пад штандарам вольнасьці для Эуропы нес парабашчэньне народам, так і маскоускіе бальшавікі пад штандарам „советской власти" хавалі маскоускі імпэрыялізм і тварылі рэзрушанага бабілонскага балвана, каторы носіць назву вялікай маскоускай турмы народау. Усюды, куды бальшавікі не патрапялі, нацыянальнасць душылася і пачынала зноу панаваць грубая маскоушчына. Так было на Украіне, на Літве і у нас, на Беларусі, і так робіцца усюды, куды ступіць нага некультурнага, гультаяватага маскаля. Няхай не удаюць з нас шовіністау: мы гэта гаворым на аснаваньні фактау, каторых ня бачыць ці няхоча бачыць хіба той хто сам заражаны і хварэе на маскоускі імпэрыялізм.

Усе гэта зрабіло тое, што няма таго народу, каторы-бы хіліуся да дружбы з Расіяй. Усе—Украіна, Літва, Лотва, Эстонія, Фінляндыя, Польшча і навет Сібір—уцякаюць ад яе, як ад ганебна заражанай.

Мы тут ня кажам пра дзяржавы Эуропы, каторые глядзяць на Расію, як на сваю дойную карову. Гэта справа іншага гатунку, Мы маем на увазе політычную сувязь,каторая шукае сабе падтрыманьня, а не эксплуатацыі. Такой політычнай сувязі Беларусі з Маскоушчынай, або Расіяй, ніколі ня было і быць ня можа. Масква—была і засталася заклятым ворагам Беларусі, каторы пасягау і да гэтага часу пасягае на самае жыцьце нашага народу. Масква ніколі не памірыцца з тым, каб у політычнай сувязі з ею істнавау асобны беларускі, ці які іншы народ. І толькі незалежная Беларусь у злучнасьці з сваім суседам з Захаду можа забяспечыць сябе ад маскоускай навалы.

Свае адносіны да Расіі беларусы зазначылі ужо дауно. Яшчэ з першых дзен рэволюцыі адзіная на той час беларуская часопісь „Вольная Беларусь" у стацьці „Пара зьвярнуць увагу" рашуча перасьцярагала ад кампанейства з Масквою. Потым Рада Беларускай Народнай Рэспублікі граматай да народу абвесьціла увесь сьвет, што парывае сувязь з Расіяй і нарэшці, летась у восень, тая-ж самая Рада, насылаючы сваіх прадстаунікоу у Польшчу, на Украіну і да іншых народау, рашуча адмовілася весьці перагаворы з Расіяй, як зусім надарэмные і компрымітуючые.

Аграрнае пытаньне на Беларусі.

Грамадзянство на Беларусі як і скрозь, складаецца з рожных пластоу, ці клясау. Мы маем: 1) уласьнікау буйных і дробных і 2) нічога ня маючых людзей, прадаючых сваю працу і гэтым жывучых, ці, коратка говорачы, пролетарыяу. Буйнымі уласьнікамі зьяуляюцца памешчыкі, фабрыканты. Сюды-ж трэба залічыць людзей, маючых велькіе вартасьці у гатоуцы, ці у таварах (капіталісты, купцэ). Да дробных уласьнікау належаць сяляне, рамесьнікі і гандлярэ.

Пролетарыят распадаецца на: 1) людзей, прадаючых свае духоуные сілы, ці інтэлігэнцыю і 2) людзей, прадаючых свае фізычные сілы, ці рабочых.

Коратка гэта можна запісаць у такой табліцы:

Уласьнікі.		Пролет.	
Буйные; памешч. фабрыкан. капітал. купцэ	Дробные: сяляне рамесьн. гандлярэ	інтэлігэнцыя.	рабочые.

Ведама, што гэто—схема, бо, прыкладам, селянін і рамесьнік зьяуляюцца у той самы час і рабочымі, а інтэлігэнт зьяуляецца дробным уласьнікам, бо трудна дапусьціць інтэлігэнта, ня маючага, скажам кніг па сваей спэцыяльнасьці. Кожны кляс мае сваіх ідэолегау, каторые бароняць яго інтарэсы. Такім чынам мы маем партыі аграрыяу, эсэрау, кадэтау, эсдэкау рожных напрамкау.

Кожная партыя мае сваю політычную праграму, правядзеньне якой у жыцьце задаволіло-б перш усяго патрэбы клясу, які рэпрэзэнтуе гэта партыя.

У політычным жыцьці гэтые партыі есьць тое самае, што у мэханіцы сілы, прыложаные да аднаго цела. Як цело рушыцца па сярэдняму кірунку паміж двума кірункамі сіл, так політычнае жыцьце нігды ня ідзе па праграме якой-нібудзь адной партыі, а дарогаю компромісау ідзе па зусім новому кірунку.

Зрабіушы гэтые уводзіны, мы пакажам, што зямельнае пытаньне не павінно быць развязано на карысьць толькі аднаго клясу, хоць бы і самага велькага, а усяго грамадзянства, ці усіх клясау.

Да вайны у Расіі (і на Беларусі, як бышай частцы яе) праводзілася аграрная політыка Столыпіна, каторая хацела па магчымасьці утрымаць велькіе маенткі а сялянскіе гаспадаркі прыблізіць да тыпу маенткау, бо сяляне маглі сваю землю разбіваць на хутары, а купляючы і парцэлюючы маенткі абавязкова павінны былі дзяліць іх на хутары. Пры гэтым стараліся падняць культуру гаспадарак і пропагандавалі садзіць жыто у грады, як гэта робіцца у агародах. У „Сельскім Вестніку" папыралася ідэя, што з малога кавалачка зямлі пры умелай гаспадарцы можна жыць лепей, чым на большым, але кепска абробляным кавалку зямлі,

Адабраушы зямлю у земляуласьнікау, бальшавікі, здавалося, назауседы і к агульнаму задаваленьню развязалі аграрнае пытаньне.

Адным тым, што маенткі сталі савецкімі, а не былі распарцэлеваны сялянам, гэтые астатніе засталіся незадаволеннымі скрозь у Расіі, а асабліва на Беларусі.

Калі прыезджау сюды Калінін, то на запытаньне сялян, чаму зямля у маентках ня дзеліцца паміж імі, ен адказау, што маенткі трэба утрымаць, каб рабочые у гарадох мелі хлеб. Далей ен дадау, што сялянам на малым кавалку зямлі трэба лепей вясьці гаспадарку, і саслауся на прыклад чэхау, „дзе на якіх-небудзь чатырох дзесяцінах гаспадар жыве панам (глядзі у „Звезде“ аб падарожы Калініна на Меншчыне). Ен буквальна сказау тое самае, што пісалося да вайны у чорнасоценным „Сельском Вестніку“.

(Працяг будзе).

Х.

Уражэньні з Гродзеншчыны.

(Працяг).

Пры немцах дзе хто хацеу, там і сеяу; і дзе каму падабалося, там ен касіу і пасьвіу. Ад гэтага шмат цярпелі гаспадары. Цяпер кожны абгарадзіу свой пляц дротам і калі пры немцах ен і аднаго разу ня мог касіць, то цяпер косіць і атаву.

Што тычыцца павіннасьцяу, то з кожнае каровы і каня трэ будзе заплаціць па 50 марак. Дзеле таго што па маентках і фальварках трымаюць цяпер коней і быдла вя больш, як просты селянін, 1—2, то прымаючы на увагу, што у дварох аддаюць зямлю на трацяк, сенажаці так сама на часьці, такое ападаткаваньне не з дзесяцінны, як было перш, а з галавы, залегка для паседачоу маенткау. Кожны мусіць даць статыстычны матэрьял аб сваіх будынках і пляцу на прадмет ападаткаваньня. Затым кожны гаспадар мусіць даць натураю 10 пуд. сена. Цана сена 2 рублі з палавінаю за пуд. Спадзяюцца, што трэба будзе даваць і збожжо натураю. Трэба зазначыць, што жыто у Слонімскім павеце не урадзілося. Перш кожны знау колькі ен мeу плаціць у год розных падаткау і так мог вясьці гаспадарку, каб выплаціць павіннасьці биз шкоды для свае гаспадаркі. Цяпер ня тое. Ніхто ня ведае, колькі яму трэба будзе заплаціць. Найбольш даюцца у знакі досіць частые пастаукі фурманак, што вельмі шкодна адбіваецца на праваджэньні гаспадаркі.

Што тычыцца упрауленьня, то воласьць перайменована у „гміну“. Войт і пісар назначаны з каталікоу, хоць іх ва усім мястэчку лічыцца 10 хат. Функцыі паміж гмінаю і жандармэрыяю відаць добра не акрэсьлены, бо відаць недавольство гміннай адміністрацыі жандармэрыяй.

Адміністрацыя перш усяго пасталалася даць назвы вуліцам. Адну вуліцу назвалі вуліцаю Касьцюшкі, другую вуліцу—вуліцаю Станкевіча. На мае запытаньне хто такі Станкевіч, мне сказалі, што гэта камэндант мястэчка. Касьцюшка і Станкевіч вялічыні ня мерные. Трэйцюю вуліцу па дарозе у веску Міцкевічы так натуральна было назваць вуліцаю Міцкевіча, алі назвалі яе вуліцаю...3 га мая. Войт Лукашэвіч тлумачыу, што гэту вуліцу назвалі так дзеле таго, што, бачыце, 3-га мая сьвяткавалі у М., а так сама і у Слоніме.

У мястэчку спаткау старога Л. 86 гадоу, каторы напомніу мне вядомые ужо мне часы з жыцьця у М. за уніяю. Паміж каталікамі і уніятамі была еднасьць. Каталікі маліліся у касьцелі, а на нешпар ішлі у цэркву.

На Каляды у цэркві раней адпраулялося набажэнства як у касьцелі і усе уніяты ішлі у касьцел. Калі выезджау куды поп, то уніяты нясьлі хрысьціць дзяцей да ксендза. Калі ксендз куды ад'езджау, то каталікі нясьлі дзяцей хрысьціць у папа. Была праудзівая ідылія. Але вось прыйшоу час касаваньня уніі. Папом тады быу у М. Гарбацэвіч. Ен меу фальварачак і меуся назваць яго „Пацешэ“, калі выйдзе па іх (па уніяцкаму) і „Выгнаньне“, калі унія будзе скасована. Там ен і памер, а назва „Выгнаньне“ і да гэтага дня засталася. Уніяцкіе папы, як ведама, ужывалі у сямьі польскую мову, а з народам гаварылі вельмі пекнаю беларусскаю моваю.

У.

(Канец будзе).

Стары будынак.

(Гляда. № 14).

І на дварэ нешта ня так, як было. Заусягды, бывала, выбягау яму насустрэчу сабака, Кухцік. Толькі гукнець, а ен і тута; а цяпер і Кухціка няма.

— Кухцік!—клікае дзед. Няма Кухціка, не выбягае с-пад павеці, каб прылашчыцца да хадзяіна.

Пашоу да павеці. Тута, за плотам, гусі былі. Клікне, бывала, хадзяін: гусі, го-го-го! а тые заліваюцца: га-га-га! Цяпер гэтага няма. А на душы сумна у дзеда і дужа у вялікім клопаце ен, што нікога няма.

Ізноу стары у хаце. Сьпіць гандляр, храпець, узьлез на яго пасьцель і дрыжнець.

— Чуеш? До' табе спаць! Пусьці-тка мяне!

Гандляр ня спау. Ен ляжау з закрытымі вачыма. Расплюшчыу вочы, глядзіць, а перад ім Дзіружыцкі.

— Дзень добры, пане Дзіружыцкі!

— Здароу, здароу! Але, брат, пусьці ужо мяне.

— Паляжаць хочаце? Дык кладзьцеся я вам пасьцель пакіну.

Падсьміхаючыся, пайшоу гандляр прамыць вочы, а дзед, тым часам, лег на пасьцель. Толькі ен соладка пазяхнуу, як прыбегла Марыся клікаць яго.

— Прышла за нашым панам,—кажаць яна:—ці тут ен?

— Ага, тута!—хутка загаварыла снаха.—Змарыуся ен, ходзячы па пакоях ды шукаючы цябе і тваю паню.

Снаха пераказала, як было.

— А цяпер ляжыць на пасьцелі, можа і заснуу,—сказау гандляр.

Марыся увайшла у спальню.

— Вы тута пан? Пані вас клікала гарбату піць. Ідзеце да кватэры.

— Бачыш, я аддыхаю. Куды я пайду?

— Як куды, панočку? Да вашае кватэры.

— Адвяжыся! Якая табе кватэра, калі я у сваей хаце,—упарта цьвярдзіу стары.

Марыся пробуе угаварыць, але ен ніякіх угаворау ня слухаець і толькі кажаць:

— Не пайду! Адчапіся лупавокая ведзьма!

— Ну, я вазьму шапку,—бярэць Марыся капялюш пана.

— Не бяры! Якое маеш права браць? Палажы;

— Не ня дам! Калі ня пойдзеце, панясу.

— Палажы шапку, табе кажу!—з сэрцам крычыць дзед.

— Уставайце, дык дам, а то вазьму.

Дужа лаецца дзед, але устаець і злазіць з пасьцелі.

— Ведзьма, давай!

Марыся бяжыць з хаты з шапкаю у руцэ, а дзед за ею. Марыся зьбягае з ганку і паказвае капялюш.

— Наце, бярэце!

— Давай, ведзьма!

Стары саусім асярчау і бегаець праз двор за батрачкай. Наставіу руку: во-во схваціць, але абшатнууся і няпымау. Марыся бяжыць праз вуліцу, дзед за ею. Так прыбягаюць на кватэру. Дзед бярэць сваю шапку, а жонка садзіць яго за стол і налівае шклянку гарбаты. Тым часам дзед запомніу, дзе быу і што было з ім, і ціха сабе пьець гарбату ды што небудзь кажаць жонцы, што гэта ня так, а тое ня гэтак. Але яна яго ня слухаець.

Маленькі фэльетон.

МАШЫНКІ.

(*Быль*).

— Ты ня верыш? Даль Бог, праўда! Мне сам Кавальчук гаварыў. Едучы назад с кермашу дамоў, пад'ехаў з ім некалькі верст адзін бальшавік. Потым пытаецца у яго бальшавік колькі плаціць за фурманку. Ат! колькі пан дасі, будзе до'—ка' Кавальчук. Тады, "пане браце, бальшавік выняў машынку с халявы, трах;—і пяцісоценка выскачыла. На, маеш!—ка' бальшавік да Кавальчука. Вось і заплаціў за фурманку. Ды й што і казаць, кожны бальшавік мае машынку і грошы робіць.

— На усе цяпер пайшлі машынкі.— згаджаецца сівы Бандарчык.

— Гэто усе вайна нарабіла— тлумачыць храмы Семка каб не машыны, дык бы столечкі людзей не было-б перабіто.

Такая гутарка вялася на сходзе у глухой, забытай Богам і людзьмі, весцы Запушынцах.

Сход склікаўся па загаду з воласьці, дзеля выбараў сельскіх дэпутатаў.

Усе было-б добра, толькі не аказалося ніводнага граматнага чалавека. А тут трэба пратаколы пісаць (так з воласьці загадалі), проста бяда.

Думалі—гадалі, церабілі патыліцы і нарэшце дадумаліся:

— Трэба, каб дэпутаты пайшлі у воласьць ды каб тамака вытрабавалі тры машынкі.

Адна, каторая піша. Нехай, гадаўка, замест пісара пратаколы пішаць!

Другая машына, каторая гавора. Нехай прамовы кажаць на сходах, а то у весцы усе, паларуш на іх, гавораць па просту, па мужыцку і гэта брыдка.

Трэйцяя машынка гэта такая, што грошы робіць. На гэту машыну напіралі усе—рэч надта ласая.

Сход вынес рэзолюцыю: гэтые тры машыны канечне дастаць.

З. Бядуля.

БЕЛАРУСКАЯ КРОНІКА.

Сэсія Ц. Рады Віленшчыны і Горадзеншчыны.

Як паведамляе „Наш Край", у суботу 13-га верасьня адчынілася сэсія Цэнтр. Белар. Рады Віленшчыны і Горадзеншчыны. Сэсія мела працягнуцца колькі дзен, посьле чаго сябры Рады павінны былі разьехацца па провінцыям. На сэсіі было 15 сябрукоў. У прэзыдыум выбраны: Тарашкевіч—за старшыню, Кахановіч — за віцэстаршыню, Карабач як сябрук прэзыдыуму і за пісароў—Лазоўскі і Ярэміч. Рада пастанавіла дакооптаваць рад асоб на месцо нядаўна выпісаных сябрукоў Ц. Б. Рады.

Парадак дня быў такі: 1) Беларуская палітыка у цяперашні момэнт, 2) Організацыя беларуск. вайсковых аддзелаў і 3) Справа культурная і школьная.

Першые два пункты развязжаліся пры зачыненых дзьвярох. У школьнай справе вялася ажыўленая дыскусія. Розные справаздачы паказалі, што палажэньне народных пачатковых школ крытычнае. Польская ўлада падтрымлівае толькі польскіе школы, субсудуючы іх; у шмат мясцовасьцях, гдзе насяленьне беларускае і навет праваслаўнае, адчыняюцца толькі польскіе школы. Школы беларускіе могуць істнаваць толькі на уласные кошты.

Французкіе кніжкі аб Беларусі.

Справа Беларусі на Парыжскай міравой конфэрэнцыі вызвала патрэбу асьвятленьня беларускага пытаньня у французкім слове. У зьвязку з гэтым Беларускім Міністэрствам Заграннічных справаў выдана у французкай мове брошура проф. Доўнар-Запольскага: „Асновы дзяржаўнасьці Беларусі". Брошура аздоблена трыма здымкамі з пісьмаў: рысункі старасьвецкіх (скарынаўскіх) кніг. Да брошуры прыложана такжа і „Карта Беларускай Народнай Рэспублікі" з французкімі надпісамі мясцоў. Апрача гэтае брошуры у рэдакцыю даслаўлены: „Пэтыцыя, паданая Дэлегацыяй Ураду Белар. Народн. Рэсп. (Парыж, май 1919) і „Паўрускі рух і A les Allodenes" (Парыж 1919).

Гэта апошняя, зьяўляючыся ужо цэлай кніжкай, бо мае 80 стр. 16°, есьць паважная праца вядомага публіцыста *Гастона Гайярда*, аўтора цэлага раду публіцыстычных прац, а між іншым „Германізм і антычная культура".

Шкада, што гэтых рэдкіх кніжак няма тут больш.

III.

Кожын дзень Дзіружыцкі даведываўся да гандляра. І што было жонцы рабіць з ім? Усе роўна, ніяк ня можна было яго затрымаць. А калі аставаўся, дык дужа бядаваў ды тужыў дзед ды, як бяльмо на вачах, дакучаў сваей бабе. Жонка яго і не трымала.

А ужо зіма халодная пачалася. Ужо стары у вучыне хадзіў ды у шапцы на хутры. Як дзіце малое, у лялькі гуляў, з каменьчыкамі вазіўся ды капрызіў. А калі якое прасьвятленьне на яго находзіло, тагды і мяркаваў;

— Чаго ты тут жывеш?—казаў ей жонцы.— Што з табою зрабілося?

— Як што? Ты-ж ведаеш, Янатка, што мы хату сваю прадалі

— Хто прадаў? Я не прадаваў. Гэта наша хата!

Разьярыўся дзед і кулачкамі стаў біць па стале. Каб яго ня дужа агарчаць, жонка і кажаць:

— Не, не зупакойся! Хата цяпер халодная ды сырая. Бачыш, які мароз цяпер. А ужо з вясны бясприменна будзем жыць у сваей хаце.

Дзед зупакоіўся і хутка запомніў пра гэты разгавор.

Марыся яму дужа не спадабалася. Стаў ен баяцца Марысі. Бывала, увідзіць яе праз вакно, дык хаваецца, куды толькі можна: ці пад павець, ці у клуню, ці у хаце пад пасьцель залезець. Заўсягды Марыся знойдзець яго, адбярэць ляльку ці каменьчык ды уцякае. А дзед лаецца, бягіць праз вуліцу за ей, а дабром ніколі да сваей кватэры не вяртаецца.

Усе сумней і сумней бываў дзед. Вялікая журба стала мучыць яго. Часто прыходзіў ен да гандляра, плакаў і скардзіўся на свае жыцьце зноў, мусіць, прасьвятленьне находзіло на яго.:

— Пакінула мяне баба,—казаў ен плачучы. Што я буду рабіць. Усе мяне крыўдзяць.

— Чым-жа вас крыўдзяць, пане Дзіружыцкі?— пытаець, гандляр.

— Дужа крыўдзяць, — кажаць дзед.—Схаваў я піражкі, дык узялі тые піражкі; мыло вазэлінавае схаваў, дык няма і мыла таго. Жонка ды Марыся крыўдзяць.

Памаўчаў дзед, выціраючы сьлезы чырвонай хустачкай. Паклаў хустачку у кішэнь.

— Развядуся з жаной ды пайду у манастыр,— і ен грозна ударыў кулаком па стале.

— Што вы, пан Дзіружыцкі? Як то можна,— паківала галавою гандлярыха.—Ці-ж вы ня ведаеце, што калі возьмеце развод ды будзеце жыць у манастыры, дык тагды ужо вам ня будуць і пэнсію даваць?

— Як-то ня будуць?

— Ды так і ня будуць, бо вы тагды зробіцеся манахам, а манаху не паложана пэнсія.

— Як-то не паложана? пытаў дзед.

— Знама, не паложана. Ці манаху трэба грошы, калі ен ад усяго сьвету, адрокся?

Дзед думаў пра сябе ды маўчаў.

Ось, пане, і разьмяркуйце,—казала маладзіца,— ці добра вам будзе у манастыры бяз жонкі ды бяз грошай, ці лепей з жонкай жыць. Яна вас і накорміць, і напоіць, і прыгледзіць за вамі.

Дзіружыцкі устаў з места.

— Бывайце здаровенькі. Дзякуй за добрую раду. Над гэтым я разьмяркую. Можа лепі будзе пачакаць трохі.

В. Бруевіч.

(*Канец будзе*).

Новая беларуская часопісь „Незалежная Беларусь“ пачала выходзіць у Вільні 3 верасьня. Газэта выходзіць тры разы у тыдзень. Рэдагуе і выдае А. Карабач.

Цэнтральны Беларускі Вучыцельскі хаурус заснавауся у Вільні на агульным вучыцельскім сходзе 24 жніуня.

Выпуск Беларускіх Настаунікау. 1 верасьня закончыліся Беларускіе настауніцкіе курсы (1-шы выпуск) у Вільні. На курсах было 154 асобы. У „Беларускім Жыцьці“ № 13 зьмешчана фотографія курсантау у часе заняцьцяу.

„Беларускае Жыцьце“, у зьвязку з звальненьнем усходняе часткі Беларусі ад бальшавікоу, пачало выходзіць ад № 12 кірыліцаю.

Дэлегацыя Рады Рэспублікі у Начальніка Панства. 19 верасьня, падчас бытнасьці у Менску Начальніка Польскага Панства Я. Пілсудзкага, сэньерэн-коньэнт Рады Беларускае Народнае Рэспублікі пасылау да яго спэцыяльную дэлегацыю, якая мела доугую конфэрэнцыю. Былі зачэплены політычные і культурные пытаньні у якіх абгаворвалося становішчо Беларусі. У склад дэлегацыі уваходзілі між іншымі п. п. Лесік, Смоліч, Аусянік, Мамонька, Кс. Абрантовіч і Шыло.

Політычные навіны.

Апэтыт Дэнікіна.

ВАРШАВА, 21-IX. Украінскае Тэлеграфн. Аг. паведамляе пад датаю 18 верасьня: „Вярхоуны дэнікінскі губэрнатар у Кіеве фон-Брэдау заявіу працаунікам расійскіх рэакцыйных газэт, што армія Дэнікіна мае мэтаю стварыць даунейшую Расію у яе ранейшых граніцах, без ніякіх зьмяншэньняу. Пасьля пабіцьця бальшавікоу на Украіне, армія Дэнікіна пачне наступленьне проці Румыніі, каб выгнаць румынцау з Бэсарабіі і проці палякоу, каб выгнаць іх за даунейшые граніцы Расіі. Усходняя Галіцыя разглядаецца Дэнікіным, як часьць Расіі. Яна павінна належаць да Расіі і праз гэта будзе здабыта арміяю Дэнікіна“.

Бальшавікі эвакууюць Магілеу, Вітабск і Полацак.

ВЕНА, 19-IX. З Штокгольму паведамляюць: Дзеле таго, што польскіе войкі перайшлі Беразіну, бальшавікі, спалохаушыся, адступаюць, шпарка эвакуюючы месты Магілеу, Шклоу, Оршу, Вітабск і Полацак. У гэтых местах арэштаваны немаль ня усе палякі і вывезены у Маскву, Тулу і Вязьму. Бальшавіцкіе камісары ужо выехалі, забраушы з сабою усе дарагіе рэчы.

Румынія падтрымвае Украіну.

ПАРЫЖ, 20-IX. Паведамляюць з Букарэшту, што Браціану прыняу на доугай аудыенцыі сяброу спэцыяльнай украінскай місіі і заявіу ім, што Румынія мае вялікі політычны інтэрас у тым, каб істнавала незалежная Украіна. Прэзыдэнт запэуніу, што Румынія учыніла шмат заходау, каб дабіцца ад саюзьнікау прызнаньня незалежнасьці Украіны, а румынскіе дэлегаты на мірную конфэрэнцыю адтрымалі у гэтым сэнсе належные інструкцыі. Але нажаль развязаньне гэтае справы не залежыць толькі ад Румыніі. Браціану гатоу падтрымаць матэрьяльна армію Петлюры і зроблены ужо загад, каб зараз жа выслаць для украінскай арміі значных запасау амуніцыі і вайсковых матэрьялау.

Расійцы самы павінны пастанавіць аб сабе.

Як паведамляюць з Парыжу, Найвышэйшая Рада на пасядзэньні 15 гэтага месеца займалася расійскаю справаю і прыняла пастанову, што расійцы самі павінны пастанавіць аб сваей будучыне, аднак-жа з варункам ушанаваньня праву суседзяу.

Літоуска-ангельскіе адносіны.

Да Лендану прыбыу на днях прадстаунік Літвы п. Чапінскі, як політычны рэпрэзэнтант. З яго заявау можна дапусьціць, што Англія сымпатызуе ліцьвіном, аднак-жа у іх справе нічога зрабіць ня можа, бо політыка Англіі залежыць ад політыкі агульнай коаліцыі, якая літоускую справу замерваецца разглядаць па вырашэньні расійскае проблемы.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЬЦЕ.

Акцыянэрнае т-во, з участьцем варшаускіх фірмау і менскіх вялікіх уласьнікау, па дазволу польскай улады, у хуткім часе монополізуе вываз з Менскага округу смалы, вугля і наогул усялякага сырья.

У абмен на гэта т-во бярэ на сябе дастауку у Менск розных таварау і матэр'ялау з-за граніцы цэлымі цягнікамі.

Памяненым т-вам мае быць уладжаны у Менску банк.

Уласьнікі аптэкарскіх складау у Менскім Округу павінны у працягу 6-цех месяцау вытрымаць экзамен на дрогістоу, а так—сама зараз-жа зарэгістравацца у санітарным інспэктарыяце округу, пры гэтым даючы туды свае офіцыяльные дазволы.

Газа у прыватных крамах прадаецца цяпер па $2\frac{1}{2}$ руб. за фунт.

У коопэратывах ад 23 г. м. газа прадаецца па 1 р. 10 к. за фунт па 3 ф. на сям'ю.

Цэны на прадукты. Малако патанело да $2\frac{1}{2}$—2 руб. за кварту. Сало падаражэло да 18—20 р. фунт. Каубаса—16 р. фунт. Возік дроу—120—130 р.

Кваліфікацыя і прыняцьце на службу старых пачтова-тэлеграфных служачых начаты прыбыушай з Варшавы камісіяй з міністэрства почт і тэлеграфау.

Безработные чыноунікі, родам з паудневай Расіі, хлапочуць перад аддзелам пропускау аб адпраупы іх на бацькаушчыну.

Прадажа ботау. Бюро мястовых коопэратывау пры цэнт. бел. сувязі прадае на коопэратыуным кніжкам боты розных гатункау. Адрэс: Юрауская, 16.

Спэкуляцыя у Вільні. Як апавядаюць прыехаушые з Вільні асобы, там апошнімі днямі падняліся цэны на харчавые прадукты: хлеб—3 р. фунт, мясо—12 р. фунт, цукер—12 р. фунт і г. д.

Старшы нотарыюс. Посьле прыезду з Варшавы старшыні акружнага суда К. Петрусевіча, паехаушага туды за інструкцыямі, мае быць адчынена у Менску канцалярыя нотарыяльнага архіву.

Разьмен грошай. Мяняць грошы дазваляецца толькі у банках, гандлевых дамох і мяняльных канторах, маючых дазволы улады.

Усялякіе грашовые опэрацыі на вуліцах, у кавярнях, цукернях і г. д. караюцца адміністрацыйным парадкам да 30000 руб. або 6 месяцау турмы.

Т-во працаунікау Беларускага Мастацва у суботу, 27 верасьня, робіць першы беларускі „суботнік“ у „Беларускай Хаце“ (Конны пляц). Будзе пастаулена вясёлая камэдыя „Пацук“, а пасьля пьесы будзе дывэртысмэнт з гульнямі на салі.

У мястовым тэатры у нядзелю, 28 верасьня, адбудзецца вечар-спэктакль. Будзе пастаулена опэра „Птушка шчасьця“, у дывэртысмэнце прыме учасьце хор Цяраускага, дэкламацыя і інш.

У канцы вечара будзе пастаулены жывы абраз: „А хто там ідзе“?

Выбары мястовага самаупрауленьня У Менску і у другіх местах Менскага Округу пачнуцца 1-га кастрычніка. Выбарная кампанія працягнецца 1 месяц. У першую чаргу выбары адбудуцца у Менску, Ракаве, Койданаве, Слуцку, Капылі і Ігумені У другую чаргу пайдуць выбары у рэшце мест і мястэчак Менскага окр. Уся тэхнічная старана выбарау будзе выпауняцца галоуными камітэтамі па выбарам.

Біржа. За апошніе дні курс на біржы вось які:

за 250 р. дум.—86 р. царск.
за 20 р. кер.—$4\frac{1}{2}$ р. царск.

Але справа у тым, што у дазволеных канторах выменьваюцца па гэтаму курсу ня болей адной монэты на адну асобу, пры тым пакуль не набярэцца комплект 50. Кліентуры болей 50 асоб грошы выменьваюцца па шмат ніжэйшаму курсу, напрыклад:

за 250 р. дум.—72 р. царск.
за 20 р. кер.—3 р. царск.

Гэтак біржавікі штукуюць свае фокусы.

Дзеле мажлівасьці комунікацыі з Украінай, апошнімі днямі прыкмечаецца вялікая зацікауленнасьць да „керэнак“.

Спрос на „царскіе“ грошы пакуль што слабы.

Проці хлебнай спэкуляцыі Менскай харчовай арганізацыяй прыняты экстрэные меры аж да гуртавой закупкі жыта дзесяткамі вагонау.

Апрача таго, найболей солідная у Польшчы організацыя „Цэнтр. Сувязь польск. коопэратывау“ высылае у Менск аграмадную партыю усялякіх рэчау першай патрэбнасьці.

Бульбу, ня гледаючы на дастауку у Менск 40 вагонау, трудна дастаць танней 40 к. за фунт.

Ліст у рэдакцыю.

Прашу паважаную рэдакцыю газэты „Звон“ павядоміць зацікауленые кругі, што я газэту „Зорка“ не рэдагую і нічога з ею супольнага ня маю.

Выдавец беларускіх кніжак
А. Грыневіч.

Рэдактар-выдавец
Ядв. ЛУЦЭВІЧ.

З дазвал. Цэнзуры. Друкарня Інвалідау, Менск.